

Inga Gaile

Klaas

Läti keelest tõlkinud **Aive Mandel**

No mida? No mida? Kas seda sa taga ajasidki, mis? Kuhu sa traavid? Jäta järele! Astu korralikult, üks samm, teine, üks, teine. Tahad tagasi joosta? Ei tohi. Mine edasi. Päike. Palav. Tahad mantli seljast võtta? Ei tohi. Leia endale saar ja mine edasi. Leia endale saar, oma pelgusaar. Latseke, sa oled mo ainumas paopaik, ütleb isa. Ma olen so ainumas paopaik. Kõnõl kõrralikult, kärgib ema. Juba kõnelengi, emake. Oleks vaid kumbki teist siin, et paar sõna juttu ajada. Sellele ära praegu mõtle, Magdalēna, ütleb Kārlis. Sa saad ise hakkama, ütleb Kārlis. Kui läheb päris hulluks, panen sulle siia mantli-taskusse lehekese julgustussõnadega, ütleb Kārlis. Kokku kägardunud leht, roosi õieleht, kokku kägardunud. Sa saad hakkama, ütleb Kārlis.

Kuidas sa siis hakkama saad, mis? Kuidas sa hakkama saad? Mitte kuidagi ei saa sa hakkama, kõik, kõik ju näevad, kõik heinakõrred, kõik kojamehed teel jaama näevad, et sa ei saa hakkama, kohe tullakse ja võetakse sind kinni, sind lüüakse kõhtu ja pistetakse sinna, kus sinu koht.

Ei. Tasa. Ole nüüd tasa. Mina ja tasa? Sina oled ju see, kes iseendaga räägib. Sa ei ole ju normaalne. Kārlis ütles, et olen. Strenčis pole üldse mingeid kojamehi, kojamehed on Riias ja Rēzeknes. Siin polegi kojamehi. Aga ega sina ju seda ei tea, ja miks, ah? Miks, ah? Sellepärast, et sind peeti puuris kinni, nii nagu seda sinusuguste hullude emastega tulebki teha. Aitab. Tasa. Tuleb jaama minna. Tuleb leida paopaik.

Jaam on otse ees. Esiots ja taguots. Magda, häbi! Häbi, Magda! Mis asja sa naerad nagu ebanormaalne?

Jaam on puust, ilus hoone, ja mina olen maadam selles hoones. Ilus ja priske. Mitte niiviisi priske nagu praegu, vaid priske nagu päike: rinnad kui kaks leivapätsi ja kleit nett, ja istun mina rõdul ja pean valge päikesevarju all rehnutit.

Pole siin mingit rõdu, näed?

Istun jaamahoone taga aias ja pean rehnutit. Minu mees on Valmieras tohter ja tal on põskhabe. Ta armastab mind kangesti ja valvab mu järele.

Aga mul on endal ka oma raha, sest ma pean jaamas kauplust. Ise ma siiski ei kauple. Kaupleb Ossip. Müüme kõiksugu maitsvaid asju: lutsukomme pulga otsas, rosinasaiad, suhkruküpsiseid, suitsukala, jäätist. Lapsi meil ei ole. Aga siis ühel päeval sõidab Ossip siia ja ütleb mulle:

„Preili, kas ostate pileti või ei?”

Kus raha on? Siin on julgustussõnad. Teises taskus. No vot, õgard, Magda. Õgard mis õgard. Näe, kus. Raha on taskus, kokku-murtud rahatähed. Magda, kas sul siis rahakotti polegi? Oleksin pidanud sulle rahakoti kinkima. Nojah. Pole Magdal rahakotti. Magda elab kuus aastat ilma rahakotita, ilma rahata, ilma sõbrata. Ei noh, sõber on Magdal nüüd aasta jagu olnud. Või kahe. Ma ei tea, ei tea, ma ei saa neist aegadest midagi aru. Oli märts, ta surus kergelt su kätt. Oli mai, ta rääkis sinuga. Oli juuli, ta paitas su põske. Oli oktoober, november, detsember, jaanuar, veebruar, jälle märts, aprill, jälle mai, jälle juuli. Kui kaua sul, Magda, juba kuupuhastust pole? Kaua siis, Magda?

„Väiksemat raha ei ole?”

„Ei, härra.”

See on proua, Magda, proua. Ja pole tarvis sedasi kisendada, see lillekorviga naine seal juba vaatabki sind kahtlustavalt.

Ma olen roheline karikakralet, siksakiline, minu sees voolavad mahlad.

Haa, ja kuidas veel. Mahlades voolavad sinus küll. Pileti said ostetud, aga kas sa õige rongi peale oskad minna? Seda saab küsida. Sina ja küsida? Sina ei saa kelleltki midagi küsida. Julgustussõnade lehekese unustasid kassasse. Tuleb järele minna. Näe, kus. Keegi pole veel ära võtnud. Aga kui keegi mõtleb, et ma varastan?

See on julgustussõnade leht, ennist ununes siia maha. Magda, Kärli ju ütles sulle, ära räägi mitte kellegagi, osta pilet ja mine rongi peale. Sa ei ole hull.

Jah, ma ei ole hull, ma olen ärevil, ma olen segaduses, ma tunnen ennast kaitstuna. Kui sa tunned ennast nii kaitstuna, miks sa siis seda meestemantlit seljast ei võta, sellisel kuumal juulipäeval?

Ma tunnen ennast kaitstuna, aga veel enam tunnen end kaitstuna seal, Liivamäel. Noo, Magda, liivakünkad kaitsevad kord meid kõiki.

Armas, armas Magdalēna. Kahekordselt armas. Sa oled hea inimene, loe kümneni ja otsi kindlusesaart. Pea meeles, et sa pead hingama. Isegi kui on valus, peab hingama. Sul ei ole mitte midagi häbeneneda. Armastan sind. Kärli. Kolmekordselt armas. Kahekordselt armas, üks kord armastan, üks, kaks, kolm, neli, viis, kuus, seitse, kaheksa, üheksa, kümme.

Olen kaua tuberkuloosi põdenud, sanatooriumis ravil olnud ja nüüd jõuan tagasi koju oma armsa sugulase juurde, kes õhtuti mähib mu teki sisse ja toidab mind vastlүpstud piimaga. Kui olen juba veidi kosunud, soovin teda maatöodes aidata, ta ei taha mind lubada, aga mina ütlen, et küll ma jaksan, näe, kui tugev ma olen. Ja siis ma lähen ja aitan, kahvatust preilikeseest saab terve päikesepruun talutüdruk. Minusse armub sulaspoiss.

Kas see on see õige? Kas see on see õige? Kas see läheb Rūjienasse? Jah. Jah. Tubli, Magdalēna. Sa oled nii tubli. Kuidas siis muidu. Kuigi mantli võiksid seljast võtta, higi voolab, ja tuberkuloosihaige ei näe sa sugugi välja, või on see sul mingit erilist laadi. Kārlis ütles, et Saules ma tohin mantli seljast võtta. Reis tuleb lühike. Teeme seda veel kord. Praegu? Praegu ei saa. Praegu pead sa minema. Muidu pole sul siin enam julge olla. Mis mind siis ohustab? Ei miski. Siis ma ei lähe. Magda, me rääkisime selle kõik juba kaks korda läbi. Sulle on niimoodi parem. Mis mind ohustab? Siia sõidab üks inimene, selline... Inimesed mulle meeldivad. Sa ju tead, et inimesed mulle meeldivad?! Tahad, ma näitan sulle, kui väga mulle mõned inimesed meeldivad? Aitab naljategemisest, asi on tõsine, Magda, aitab, praegu pole meil armatsemiseks aega, Magda, jäta mu särk rahule. Ei, ma ei ole pahane. Ma tahan sinu eest hoolitseda. Siis teeme seda veel kord. Ei, mitte praegu.

Sa pead minema, Magdalēna. Sa pead minema, Magdalēna Cīrule. Sa pead end päästma. Mille eest? Kelle eest? Kas sinu eest? Miks sa nüüd selliseid rumalusi räägid? Sellepärast, et ma olen hull lollike, Kārlis-kallis. Ei sa ole. Ei ole? Mille eest mul siis tuleb end päästa? Noh, on kõikisugu ideid maailmas, et looduse loodut tuleb täiustada, et tuleb parandada looduse vead. Ja mina oleksin see viga? Ei, see on just see, mida mina ei arva, aga on inimesi, kes arvavad, ja nende meelest ei tohiks sellistel nagu sina lapsi olla. Sellistel nagu mina? Ära hakka peale, Magda. Sa ju tead, et mina ei arva nii, mina tean, et sa oled täiesti normaalne, ainult natuke ärevil, aga see inimene, kes siia sõidab... Palun, Magdalēna, pane riidesse. Sulle ei meeldi? Sa tead, et mulle meeldib, aga praegu pean ma keskendumale. Ja vaat sellele inimesele. Talle ei pruugi meeldida, et sa ootad last. Liivamäel on sul hea. Ja sina? Mis mina? Millal sa mulle järele sõidad? Miks sa ei vasta? Ma sõidan kohe, kui saan. Oot, nüüd ma taipan – kas sinul võib ka selle kõige pärast pahandusi tulla? Miks sa ei vasta? ... Sa ju tead, et ma armastan sind ja kui ma ainult võiksin... Kas sul tuleb minu pärast pahandusi? Mida ma teinud olen? Pea nüüd, Magda, tõuse üles, minuga läheb kõik hästi, mingeid pahandusi ei tule. Praegu on tähtis sinu ja lapse eest hoolitseda.

Ta on nii hea. Minu mees Jumala ees. Ta armastab mind ja tahab minu ja lapse eest hoolitseda.

Kus on leheke? Kus on julgustussõnade leheke? Värisevate sõrmedega sobrad sa taskus, kuhu on jäänud mingisuguse mere-taguse maa tubakapuru, meenutus sinu mehe normaalsest elust, kus on mu julgustussõnad, pole ta sulle mingi mees, see Jumala ees olemine, millest sa oma mõttes jampsid, see jääbki vaid mõtteks. Kas siis Jumala palge ees võib selliseid asju teha, nagu sina temaga oled teinud? Nii... leheke... südamele langeb vari... pole seal mitte sõnagi selle kohta, millal ta sulle järele tuleb. Mitte sõnagi. Küll tuleb. Või ka mitte, Magda. Või ka mitte. Ema pöörab pead, seisab ahju ääres, targeldatud pluus seljas, peidab isa eest viinapudelit ahju taha. Nagunii leiab üles.

„Kulla proua, tulge ometi istuge ja võtke mantel seljast, siis saab väike hingata. On teil siis külm? Hommikud on küll vilud, aga kohe läheb ju päris palavaks. Jumala õnnistus on see ilm. Kas kaugele sõidate? Kus teie mees on? Miks üksipäini? Nii pole julge.”

Kärlis ütles, et mantlit ei tohi seljast võtta. Jutukas naine vaatab mind nagu vares kiiskavat kõristit. Kohe tõuseb püsti, tuleb ja napsab kinni, pistab pimedasse kambrisse. Mine, jookse, Magda, teise vagunisse. Teras koliseb ja ulub. Ma kukun maha. Ma pole nii ammu rongiga sõitnud. Sa kukud sellesse tühjusesse, sellesse kolksuvasse õudusesse. Aga selja taga vahib naisteparv kahtlustavalt su paremat kätt, milles pole sõrmust. Mitte kummaski käes pole sul sõrmust, tobu.

Minu mees langes sõjas, ta kutsuti teenistusse kohe pärast meie pulmi.

Millises sõjas ometi, Magda? Sõda lõppes, kui sina olid viieaastane. Kohutav sõda. Praegu on head ajad, maa õitseb ja õilmitseb, naase ku nisopää, mehe ku tamme.